

מדינת ישראל

מיכא לינדנשטיראום
 מבקר המדינה
 מציג תלונת הציבור

תיק מס' 513285

לכבוד
רשות גיאל זוהר
מ"מ מפקד השירות
איגוד ערים אוצר אשקלון (שירותי כבאות)
רחוב התchia 3
אשקלון 78582

לכבוד
מר בני וקני
ראש עיריית אשקלון
יו"ר איגוד ערים אוצר אשקלון (שירותי כבאות)
מרכז נפתח, ת"ד 9001
אשקלון 78190

שלום רב,

הנדון : תלונת רשות משנה פלוני על איגוד ערים אוצר אשקלון (שירותי כבאות)

1. התלונה

א. המTELונן, רשות משנה פלוני, קצין כבאות בתחנת כיבוי אש באשדוד (להלן - המTELונן), מכחן כDOBר איגוד ערים אוצר אשקלון (שירותי כבאות) (להלן - האיגוד) מאז שנות 2004. בדצמבר 2010 פנה לנציגות תלונות הציבור (להלן - הנציגות) בתלונה על החלטה מ-2.12.10 ולפיה הוא יפסיק למלא את תפקיד דובר האיגוד. לטענותו, ההחלטה האמורה התקבלה כתוצאה של מלחץ שהפעיל ועד העובדים של האיגוד בתגובה לכך שהיא שותף לחשיפת מעשי שחיתות של קציני מניעת דיליקוט, מר יי', יו"ר ועד העובדים, וממר ר', כיים גם הוא חבר בוועד העובדים (להלן - יו"ר הוועד, חבר הוועד או אנשי הוועד, בהתאם).

ב. הנציגות ביררה את התלונה לפי הוראות סעיפים 45א - 45ג לחוק מבחן המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן - חוק מבחן המדינה), שעניניהם תלונה של עובד על פגיעה בו בתגובה על הודעתו על מעשי שחיתות.

ג. כדי להגן על זכויותיו של המTELונן במהלך בירור התלונה, ניתן ב-10.1.10 צו הגנה זמני, מכוח סמכותיו לפי סעיף 45ג לחוק מבחן המדינה, המורה לאיגוד לאפשר למTELונן להמשיך בתפקידו כDOBר האיגוד ולא לפגוע בתפקידו, במעמדו, בסמכויותיו ובזכויותיו בכל דרך אחרת, עד למtanן כל צו או הוראה אחרת על ידי.

2. טענות המTELונן

א. המTELונן טוען כי בשנת 2007 היה שותף לחשיפת חדשות לפני הנהלת האיגוד המצומצמת על התנהלות בלתי תקינה של יו"ר הוועד. בעקבות החשיפה התנהלה חקירה סמיה ובה הסתבר שי"ר הוועד וחבר הוועד נהגו לעובד בחנות יתרות הרשותה על שם אשתו של יו"ר הוועד.

ונמצאת מחוץ לתחום שטח האיגוד, וכל זאת בשעותabayot ככבים ובעודם עושים שימוש ברכב הכביש. בנוסף לכך מסר המתלון, כי הוא וחברו לצוות, רב-סמל אלמוני (להלן - חבר הצוות), צילמו בצלמתו וידאו את חבר הוועד עובס בעניינים פרטיים בשעות העבודה.

ב. המתלון ציין, כי כפועל יוצא מן האמור לעיל הוועד וחבר הוועד לדין ממשמעתי בבית הדין המשמעתי של עובדי הרשות המקומית (להלן - התובענה המשמעתית), והוא הזמן על ידי עוזי ח'ן, שייצג את האיגוד, להיעד בשם האיגוד בתובענה זו. כן התבקש להיעד בבקשת להזכיר על סכסוך קיבוצי שהגישו באזזה עת ועד העובדים של האיגוד, ארנון הכהנים הארץ והסתדרות המעו"ף - מועצת פועלי המרחב אשקלון. (להלן - הבקשה להכרזה על סכסוך קיבוצי).

ג. לטענת המתלון, מאז שנטל חלק בחשיפת מעשייהם של יו"ר הוועד וחבר הוועד הוא משלם על כך מחיר כבד בכל תחומי חייו. עוד הוסיף כי התנכלויות כלפי החMRIו עוד יותר, משנודע, בתחילת אוגוסט 2010, כי טפסר ד' (להלן - מפקד השירות לשעבר) התפטר מתפקידו כמפקד השירות באיגוד. המתלון טען כי מעת מפקד השירות לשעבר עזב, הוביל ועד העובדים שורה של מהלכים שנעודו לצמצם את סמכויותיו כדובר ולסכל את יכולתו למלא את תפקידו, עד להשגת מטרתם הסופית – הפסקה מוחלטת של עיסוקו כדובר.

ד. ב-10.11.9 פנה המתלון בכתב למי שמונה כממלא מקום מפקד השירות, רשות מי (להלן - מ"מ המפקד) ופירט לפניו טענות, שעליהן דיווח - לדבריו - גם בעל פה, ולפיהן מאז פרישתו של מפקד השירות לשעבר חזר לקבל דיווחים על אירועים מבצעיים.

ה. לדברי המתלון, ב-10.12.1 קרא לו מ"מ המפקד לשיחה, ובה מסר לו כי קיבל החלטה מיו"ר האיגוד להודיע לו על הפסקת פעילותו כדובר, זאת נוכח הלחץ שהועד הפעיל בעניין כאמור לעיל.

ו. לפיכך, פנה המתלון לנציגות וביקש לקבל את הגנת נציג תלונות הציבור.

3. תגבורת האיגוד לטענות המתלון

א. האיגוד טען, באמצעות בא כוחו, כי תפקידו של המתלון כדובר האיגוד התמצה בדברות לעניינים מבצעיים בלבד, וכי הוחלט שבמושאים שאינם מבצעיים הנוגעים לאיגוד יטפל דובר עיריית אשקלון.

ב. כן נטען, כי אין משרה של דובר באיגוד, אין כלל תקן למשרה זו ואין מדובר במינוי חובה אלא ב"משמעות אמון", והפרורוגטיבה למינוי למשרה זו, מעצם טيبة וטבעה, נתונה למפקד השירות בלבד.

בנסיבות אלה הוטלה מושימת הדוברות על הכהנים הרואים והחפצים בכך, אשר הביעו את הסכמתם למלוא משימה זו בהתקנות, כפי שעשה המתלון. המתלון מילא את תפקיד הדובר בנוסף לתפקידו ככמאי, שהוא תפקידו העיקרי שאליו התמנה כדין לאחר שזכה במכרז.

עוד טען האיגוד, כי הטלת מושימת התקנות היה בסמכותו של מפקד השירות, האחראי על ניהול כוח האדם ברשות הכבישות בהתאם להוראות התקנות שירות הכבישות (סמכויות מפקד שירות הכבישות), תש"ל-1978. לעומת זאת קיבל על עצמו לבצע משימה בהתקנות אין כל זכות קנייה לתפקיד, ובוודאי לא לתקופה בלתי מוגבלת. יש לדאוג לכך, ואף רצוי, כי מושימות בהתקנות תבוצענה ככל שניתן ברווחה, כדי לאפשר את חלוקת נטל ההתקנות בין מירב הכבישים.

ג. האיגוד הסביר, כי קיימות מצוקת כוח אדם בתחנות הכבישים באשדוד שבה עובד המתלון, ועומס רב מוטל על כתפיו מאחר שהוא מלא מגוון של תפקידים מבצעיים: קצין חומרים מסוימים משמרתי, קצין חקירת דלקות, קצין הדרכה, קצין מניעת דליקות והם מונה היחידי באיגוד על אירועי אזבסט. בנסיבות אלה, בשל העומס הרב המוטל עליו, היה אך ראוי ונכון להוריד מעליו את התפקיד הנוסף, קרי הדברו, שאותו מילא בהתקנות ואשר אינו חלק

משרתו הקבועה ככמאי. בדרך זו הוא יוכל להתמקד בנסיבותיו המבצעיות ככמאי ולמלא את התפקידים עליהם הוא מופקד בצורה יعلاה וטובה.

ד. האיגוד ציין כי ליויר האיגוד ולמ"מ המפקד יש הערכה רבה לממתלון, גם ביחס לתפקידו כדבר לעניינים מבצעיים, אולם מ"מ המפקד ראה נגד עינויו את טובת האיגוד ואת השיקולים המבצעיים והמבצעיים, וכן בחר לפטור אותו מהמשימה ההתנדבותית כדי שיוכל להתמקד בעניינים המבצעיים במגון התפקידים אוטם הוא מלא. לפיכך, טען האיגוד, ההחלטה המבצעית של מ"מ המפקד להפסיק את עיסוקו של המתלון כדבר האיגוד הייתה עניינית ונבעה משיקולים מבצעיים ומבצעיים.

ה. עוד טען האיגוד, כי החלטת מ"מ המפקד להסיר את משימת הדוברות לעניינים מבצעיים מעלה כתפיו העמוסות של המתלון ולהעברה לרבר-כמאי אי' (להלן - אי') לא נבעה משיקולים זרים, ובודאי לא התקבלה, כתוענת המתלון, כתוצאה מלאץ של ועד העובדים.

ו. לדברי האיגוד, מ"מ המפקד בחר בא' כדי לארח שפה בו בתוכנית טלוויזיה שבה השתתף. הוא התרשם לטובה מא' ומיכולתו הגדולה במיוחד בתחום הדיבור והעמידה בפני ציבור, וחיליט להציג לו את משימת הדובר לעניינים מבצעיים ההתנדבות.

ז. כן נטען, כי פרשת שני אנשי הוועד הסתיימה לפני מעלה שלוש שנים, והיה ראוי כי המתלון לא יעשה שימוש בפרשא זו כ"קרדום לחפור בו" כדי לקדם את עניינו.

ח. עוד טען האיגוד, כי לא הייתה כל פגיעה בעבודתו, במעמדו ובשכרו של המתלון, וגם לא הייתה כוונה כזו.

ט. לבסוף טען האיגוד, כי בטרם נמסרה הודעה לממתלון בדבר הפסקת עיסוקו כדבר, קיים עמו מ"מ המפקד פגיעה שבה הוסבירה לו ההחלטה על נימוקיה, וניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו.

צוין, כי נוכח הצו הזמני שניתן להגנת המתלון, הודיע האיגוד לא' כי מינויו כדברמושחה עד להחלטה אחרת. כן הודיע האיגוד לממתלון, כי הוא י Mishik בנסיבות הדוברות לעניינים מבצעיים, וכי עליו לקבל אישור מראש מ"מ המפקד על כל הודעה לתקשורת.

4. מהלך בירור התלונה

על פי סעיף 45א לחוק מקרקם המדינה, כדי שעובד הטוען לפגיעה בו בעקבות חשיפת מעשי שחיתות בגוף שבו הוא עובד יהיה וכי להגנת נציב תלונות הציבור, על הנציב להשתקנע כי העובד חשף מעשי שחיתות¹ והודיע על כך לממוניים עלייו, וכי הפגיעה בזכותו באה בתגובה להודעתו על מעשים אלה. בירור התלונה התמקד אפוא בבחינות השיקולים שעמדו בסיס ההחלטה להציג את המתלון מתפקיד דובר האיגוד, ובשאלת הקשר שבין שיקולים אלה לבין חשיפת מעשייהם של אנשי הוועד.

לצורך בירור התלונה נפגש צוות הבירור של הנציבות ושותח עם גורמים רבים באיגוד ומחוץ לו ועיין במסמכים רבים הנוגעים לתלונה. צוין כי רבים מהאנשים שאליהם פנה צוות הבירור הביעו חשש למסורת מידע, וחילקם אף סייר לשוחח עם צוות הבירור פנ' יבולע להם והם יסבירו מהתנצלויות הוועד עקב לכך.

¹ יובהר כי לפי החוק, בירור הנציבות אינו מתמקד במעשי השחיתות הנטענים, בהשלכותיהם, או בהליכים שננקטו בעקבותיהם, אלא רק בשאלת אם העובד האמין בתום לב שימושים כלפי הנזק שנגרם עליהם לממוניים עליו.

² נעיר כי למחמת שיחות של צוות הבירור עם מוקדניות מחדר המבצעים ניתנה להן הוראה מפורשת בחותימתו של מ"מ המפקד, ולפיה "חל אישור מוחלט למסורת פרטיים על אירוע על התנה וועל כל דבר אחר לתקשורת לעיתונות ולכל גורם אחר לאישור הח"מ".

ב-11.5.11, לקרהת סיום הבירור, הביאה הנציגות את תוצאות הבירור ומסקנותיו הכלכליות לידיעת יי"ר האיגוד, מ"מ המפקד, יי"ר הוועד וחבר הוועד וניתנה להם האפשרות להמציא תוצאות בכתב. ב-16.6.11 התקבלה תגבורת האיגוד, וב-19.6.11 התקבלה תגבה מטעם ועד העובדים, יי"ר הוועד וחבר הוועד.

מצאי הבירור שיפורטו להלן מתווכות האמורות.

5. מצאי הבירור

א. על המתלונן

1. מתיקו האיש שמתלונן עולה כי הוא זכה לתשבחות רבות בקורסי ההכשרה השונים בהם השתתף וסיים בצדונים גבוהים (קורס כבאים, קורס מפקדי צוותים וקורס קצינים), בשל פעילויות שונות בהן נטל חלק (כגון הדרכות בפורומים שונים), וכן בשל תפקידו יוצא הדופן בתחום משבב שונות כמלחמת לבנון השנייה, מבצע עופרת יצוקה ועוד.

2. להלן ציטוטו, המדבר בעד עצמו, מתוך ההערכה שנכתבה על המתלונן על ידי מכון "אדם מלא" במסגרת המבקרים לקורס הקצינים:

"מועמד מסור, מחויב לעובdotו ומזהה עם תחום כיבוי האש באופן מוחלט. מקבל סיוף רב מתקדיו, ושואף להרגיש שהוא ממשמעו, תורם... משקיע מרץ רב בעבודתו, נרתם למשימות שהוטלו עליו ופגין יכולת התמדה ונחישות גבוההים... צוותי... מגיב בשיקול דעת ואני מאפשר לגורמים לא עניינים או לא מڪצועיים להתערב בשיקוליו... מתאים לתפקיד בrama גבוהה מאוד... בזאת מחוויבו הגבוהה ויכולתו הבין אישיות הטבות הוא תופס מקום דומיננטי ומרכזי ומוביל אנשים לעבר המטרות שהותו לו".

3. הבירור העלה כי התכוונות האמורות אכן באו לידי ביטוי בתפקידו היומיומי של המתלונן. מפקד השירות לשעבר, אשר זיהה זאת, הטיל עליו עוד ועוד ממשימות, אשר את רובן ביצע המתלונן בהתנדבות ולא כל תמורה. חלק מן המשימות אף סחף עמו אחרים, למשל בתחום שיפוץ תחנת הכיבוי באשדוד.

4. יzion, כי גם האיגוד שיבח את מקצועותו של המתלונן, הן בתגובהו לתלונה והן מפי נציגיו בפניותיהם עם צוות הבירור. אף הוועד אישר בתגובהו לממצאי הבירור כי המתלונן "הינו עובד מקצועי, טוב ובעל יכולת".

ב. חטיבת מעשי השחיתות

1. כאמור לעיל, כדי לעמוד בתנאי סעיף 45 לחוק מקרקם המדינה יש להראות כי המתלונן חשף מעשי שחיתות והודיע על כך לממונים עליו. האיגוד ואנשי הוועד ניסו בשלבים שונים של הבירור לטעון כי המתלונן כלל לא היה מעורב בחשיפת מעשייהם של יי"ר הוועד וחבר הוועד³, ואף אם חשף מעשים אלה, הם כלל לא היו מודעים לחלקו בפרשה, מכל מקום, לא מדובר במעשי שחיתות אלא לכל היתר בעקבות משמעת. ואולם, נמצא כי המתלונן היה שותף פעיל וחיווני לחשיפת המעשיים שבಗנים הועמדו אנשי הוועד לדין משמעתי (להלן - מעשי השחיתות), וכי כך הוא נתפס על ידי גורמים באיגוד ועל ידי הוועד:

המתלונן היה בין העובדים שהעלו לפני הנהלת האיגוד המוצמצמת את החשדות באשר להתנהלותו של יי"ר הוועד. החשדות הנוגעים להתנהלות זו פורטו, בין היתר, בכתב-

18.11.07 למר רוני מהצרי, ראש עיריית אשקלון ויי"ר האיגוד דאז. המכתב נחתם אמן על

³ בתגובהו הראשוña לתלונה לא הכחיש האיגוד את העובדה שהמתלונן נטל חלק בחשיפת מעשי השחיתות, אך בתגובהו לממצאי הבירור מ-16.6.11 הוא ניסה לחזור בו והכחיש את חלקו של המתלונן בחשיפת מעשיים אלה.

ידי "קצינים וככבים" (ללא ציון שמותיהם), אך הבירור העלה שהמתלונן נמנה עם כתבי התלונה האנונימית.

בעקבות ממצאי החקירה שנוהלה בעניין, הוגשה ב-3.12.07 התובענה המשמעית נגד יו"ר הוועד וחבר הוועד.

ב-5.12.07 צילם המתלונן, יחד עם חברו לצוות, את חבר הוועד עוסק בעניינים פרטיים במהלך שעת העבודה, שעה שדיוח כי הוא עסוק בפעולות מניעת דיליקוט. בעקבות זאת תוקן ב-10.12.07 כתוב התובענה המשמעית, ושם המתלונן נכלל ברשימה עד הتبיעה, אשר פורטה בסיפה של כתוב התובענה.

זמן קצר לפני הגשת התובענה המשמעית נגד יו"ר הוועד וחבר הוועד הגיש ועד העובדים של האיגוד את הבקשה להכרזה על סכוך קיבוצי. גם כאן נכלל המתלונן ברשימה עד האיגוד.

2. עוד העלה הבירור, כי היו"ר הוועד בראשו ייחסו את חשיפת השחיתות, כבר משלביה הראשונים, למתלונן:

בדצמבר 2007, ימים ספורים לאחר הגשת התובענה המשמעית המתוκנת, התקיימים דיון בבית הדין האזרחי לעובדה בבקשת להכרזה על סכוך קיבוצי (להלן - הדיוון), ובמהלכו נדונו גם מעשי השחיתות. המתלונן התייצב לדיוון זה **כעד מטעם האיגוד**.

פרוטוקול הדיוון מצבע על כך שי"ר הוועד ומישנה עמו בדיון ראו את המתלונן כמי שהlein על התנהלותו של יו"ר הוועד וקשרו לחשיפת מעשיו ולהגשת התובענה המשמעית נגדו, כמו מפורט להלן:

באות כוח ועד העובדים התייחסה בדיון לתגובה האיגוד בעניין התובענה המשמעית שהוגשה נגד יו"ר הוועד במיללים אלה: "שבוע שעבר צצה תובענה ממשמעית נגד העובד מבלי שישאלו את העובד ביחס לטענות המועלות כנגדו... אנו רואים בחומרה שאפילו לא שואלים עובד כי רוצחים לתפור לו תיק. יש **עובד של האיגוד שנמצאכאן** היום (ההדגשה אינה במקור) קיבלנו מכתב כניסה לבקשה שאינו חתום נכתב שיש זעקה מרעה של עובדי הארגון, מפני לנשוף זו לתשובה".

נספח ז' הינו מכתב הקצינים והכברים מיום 18.11.07 (אשר אזכור לעיל). מדברי באות כוח היו"ר, שצוטטו לעיל, ברור אף הוא כי מכתב זה יוחס למתלונן.

אשר לחבר הוועד, כאמור כתוב התובענה המשמעית תוקן בדרך של הוספת פרטי אישום הנוגעים אליו והוספהשמו של המתלונן כעד, ולפיכך הקשר של המתלונן לחשיפתו של חבר הוועד היה ברור.

יתרה מכך, הבירור העלה כי הסכוך בין הוועד למתלונן מАЗ חשיפת השחיתות מוכר וידוע גם מחוץ לאיגוד. גורמים רבים באיגוד ומחוצה לו סיפרו ביוזמתם למצוות הבירור, ללא היסוס ומבלי שנסחלו על כך, כי קיים סכוך ממושך בין ועד העובדים וי"ר הוועד בראשו, לבין המתלונן, שהركע לו הוא חשיפת השחיתות של יו"ר הוועד לחבר הוועד. היו אף שידעו לספר יותר פירוט שהסיבה לסכוך נועוצה בכך שהמתלונן בא להעיד בבית הדין נגד יו"ר הוועד לחבר הוועד.

תשובתו של מ"מ המפקד עצמו ממחישה זאת היטב. כשנשאל על טיב היחסים שבין המתלונן לוועד השיב:

"לא cocci טובים כמה שידוע לי. הם בסכוך. היה ביניהם לפני 3-4 שנים סיפור כאילו שצילמו אותם, עקרו אחריהם... שמעתי על זה שמועות... הגיעו לביה"ד לעבודה ועשו הסכם כלשהו. זה היה נגד חבר הוועד וי"ר הוועד. שניהם חברי ועד... מАЗ היחסים לא טובים. הם לא ביחסים".

מ"מ המפקד ידע אףו לספר בפרוטרוט על חלקו של המתלונן בחשיפת השחיתות. אין זה מתקין על הדעת שהশמויות הגיעו לאזניו של מ"מ המפקד ולאזני רבים אחרים, אך פסתה דוקא על אנשי הוועד.

3. יודגש, כי במהלך הבירור שמע צוות הבירור מפי רבים מן הגורמים עם נפגש מחמאות על מעשיו של המתלונן כחושך שחיתות, שהיה חדור בתחשות אחריות ציבורית למקום עבוזתו. ופעל ממניעים טהורים בצדתו להגן על האיגוד מפני מעשייהם של האנשים המשחיתים אותו. רבים דיברו על אומץ ליבו של המתלונן, אשר לא נתן לפחד לעמוד בדרכו לחשיפת האמת, ועל המחיר הכבד שהוא משלם ביום כתוצאה מכך.

נוכחות מצאי הבירור כאמור לעיל, אין לקבל את טענת יו"ר הוועד וחבר הוועד, ולפיה לא ידעו על חלקו של המתלונן בחשיפת המעשים בגין הוועדו לדין ממשמעתי ומミלא לא הייתה להם כל סיבה להתנצל לו (תוך שהם מכחישים קיומה של התנצלות מצדים).

המסקנה היא, אם כן, כי המתלונן היה בין העובדים שהובילו לחשיפת מעשייהם של יו"ר הוועד וחבר הוועד, שבעקובותיה הם הוועדו לדין ממשמעתי. לא זו אף זו, מן האמור לעיל עולה בבירור שיו"ר הוועד וחבר הוועד ייחסו, מתחילה, את חשיפת מעשייהם למתלונן.

4. ההליך המשמעתי נגד יו"ר הוועד וחבר הוועד הסתיים בסופו של דבר בעסקאות טיעון. לגבי יו"ר הוועד, שהיה הנאש המרכז, נקבע במאי 2008 כי יעbor באופן קבוע בתחנת כיבוי X על פי תנאי המכרז שבו זכה בשנת 2005 (שכן בפועל עבר ב-7).

חרף גזר הדין האמור, נמצא בבירור כי יו"ר הוועד שב לעבוד בתחנת ה/cgiובי באשדוד. בנובמבר 2008, לאחר הבחירה לרשותות המקומיות, אף החלטה הנהלת האיגוד, בראשות יו"ר האיגוד החדש - ראש עיריית אשקלון, מר בניו וקינן, להחזיר ליו"ר הוועד את המשכורות שלא שולמו לו בתקופה שבה היה מושעה מהעבודה בעקבות התנהלות נגדי ההלכים המשמעתיים. יו"ר הוועד סיפר לצוות הבירור, כי ככל עוד מר' ג' (להלן - הגזבר) שימוש כגזבר האיגוד הוא התנגד לבקשתו לקבלת החזר כאמור, וכך בנסיבותיו סורבו; ואולם הוא שב והגיש את הבקשה, וכאשר התחלפה הנהלה לאחר הבחירה לרשותות המקומיות, אושרה בבקשתו⁵.

ג. ההתנצלות למתלונן במשך השנים עד לעזיבתו של מפקד השירות לשעבר

הבירור עולה, כי לאחר סיום ההליך המשמעתי חזר יו"ר הוועד לתפקידו באיגוד, מעמדו כיו"ר ועד העובדים התחזק עוד יותר והוא החל לפעול נגד מי שסביר שהביאו לחשיפת מעשייו, ובעיקר נגד המתלונן וחברו לצוות⁶:

⁴ בתגובה הוועד, יו"ר הוועד וחבר הוועד לממצאי הבירור נטען כי בסופו של דבר תוקנו כתבי האישום במסגרת עסקאות הטיעון, כך שנותרו אישומים פוטיטים, אשר אין בהם כדי ליזכר מניין לנכמה והתנצלות מצד יו"ר הוועד או חבר הוועד כלפי המתלונן, קל וחומר בחולף זמן כה רב. ואולם, נמצא כי להליך המשמעתי ותוואתו יש השפעה עד היום.

⁵ הגזבר עצמו, אשר התנגד למטען החזר ליו"ר הוועד, סיים את תפקידו כגזבר האיגוד, ובעקובותיו עזב גם מר' עיי', שהיה יו"ר ועדת מגננון.

⁶ חבר הצוות נפטר בתאונת עבודה ביולי 2009. לטענותו, ועד העובדים עשה כל שלאל ידו כדי להביא לפיטוריו, במקומות להתייצב לצדיו, כמצופה מועמד עובדים. הבירור העלה, כי לאחר שקיבל הודעה על הפסקתו ממוקדן מיוולי 2010, הגיע חבר הצוות תביעה בבית הדין לעובדה נגד האיגוד והוחזר לעובודה. במסגרת הליך שילם האיגוד לחבר הצוות פיצוי בסך של 40,000 ש"ח (כולל תשלום שכר חדש يول' 2010). בתביעתו הסתמן חבר הצוות, בין היתר, על חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבודות ופגיעה ב佗ורם המידות או בדמיון החקין), התשנ"ז-1997.

יצוין, כי גם בתגובה ועד העובדים, יו"ר הוועד וחבר הוועד לממצאי הבירור העלו טענות רבות וחוויות נגד חבר הצוות, ובכלל זה טענות באשר לירושו. בין השאר נטען, כי לחבר הצוות עבר פלילי, וכי הורשע וריצה עבודות שירות. כראיה צורפה החלטה של בית המשפט העליון, המתיחסת לאדם אחר בשם זהה לשם שם חבר הצוות, אשר ביקש לאפשר לו להמשיך לרצות את עונו בדרכ שלבודות שירות. יש לראות ברומרה העלאת טענות בה חומרות מבליל לבדוק אותן ולאמתן.

1. גורמים שונים העידו לפני צוות הבירור על ניסיונות חוזרים ונשנים של הוועד, ובראשם יו"ר הוועד וחבר הוועד, להתנצל למטלון (ולחבר הצוות) במשך השנים מאז חסיפת מעשי השחיתות, בדרכים ובפומורמים שונים⁷. כן סופר על תלונות שהושמעו מפי ועד העובדים נגד המטלון בישיבות הנהלה, ועל ניסיונות של הוועד במהלך ישיבות ועדת מגננון להביא להחפתה הדובר.

2. בשנים 2008-2009 סייע המטלון לקצין המבצעים והדרכה והcin תוכניות הדרכה ואיימונים שאמורויות היו להתבצע באופן שוטף ווימיומי בתחנות. הבירורعلاה, כי הוועד הורה למפקדי המשמרות שלא לשתף פעולה עם המטלון, ולא לקיים אימונים על פי התוכניות שבנה.

3. ב-10.8.2, עוד לפני התפטרותו של מפקד השירות לשעבר, פנה המטלון לראשונה לנציגות תלונות הציבור, הلين על חבריו ועד העובדים פוגעים בו ובמשפחותו באופן מתמשך וסיפר על ניסיונות לפגוע בעבודתו ולהביא להזחתו מפקדיו באיגוד. המטלון טען כי מעשים אלה נעשו בתגובה לכך שזמנן בשעתו להיעיד מטעם האיגוד במשפטים של יו"ר הוועד וחבר הוועד בפרשת השחיתות שנחשפה. המטלון ציין, כי השניים מנהלים מסע נקמה אכזרי נגד כל מי שדעתם היה שותף לחסיפתם, ובכלל זה כלפיו, תוך ניצול כוחם בוועד העובדים.

لتலונתו צירף המטלון מכתב מ-10.7.25, אשר הפנה למפקד השירות לשעבר, שכותרתו התנצלות ועד העובדים. במסמך פירט המטלון את ההתנצלות ממנו סבל מאז זמן להיעיד כאמור⁸.

4. הבירורعلاה, כי טרם פניו האמורה לנציגות פנה המטלון לעו"ד ח', אשר שימש כיו"ץ משפטិ חיצוני של האיגוד לענייני עבודה ושאותו הכיר מאז זמן להיעיד בהליכים דלעיל.עו"ד ח' אישר כי המטלון פנה אליו קודם לעזיבתו של מפקד השירות לשעבר ופירט לפני המעשי ההתנצלות של חברי ועד העובדים, וכי הוא ניסה לסייע בידו.

ד. ההתנצלות למטלון בגין התפטרות מפקד השירות לשעבר

1. ב- 8.8.10 פורסמה באיגוד הידיעה על עזיבתו של מפקד השירות לשעבר. למחמת היום, בעת שהה עם משפחתו בחופשה באילת, קיבל המטלון הודעה דחופה בדו"ר האלקטרוני מי"ר האיגוד, ובה נאמר כי הוא נדרש לדבר את האיגוד עד להodata חדשה ולהפנות את העיתונאים לדובר העירייה.

עוד עולה, כי לאחר שהמטلون קיבל בכתב לפני יו"ר האיגוד על החלטה האמורה ודרש הבהירות, ניתן לו ב-10.8.17 מכתב מתוקן מאות יו"ר האיגוד, שבו הובהר כי הוא ימשיך לעסוק בדברור המבצעי, כולל אירועי שריפות וכדומה, ואילו דברור שאינו מבצעי יעשה בידי דובר העירייה.

⁷ בתגובה הוועד טען, כי מערכת היחסים בין ועד העובדים למטלון ידעה עליה, ובעיקר מordanות, עוד קודם להליך המשמעת. להוכחת טענה זו צורף מכתב, שכותב ארגון הכתבים למטלון ב-24.10.07 בתגובה לטענות, ולפיה הוועד הפלח אותו לרעה מושיר לחותם עברו על בקשה לקבלת הלואה מבנק. ואולם, באותו מכתב טען כי סירוב הוועד לחותם על הבקשה האמורה נבע מחילוקי דעתות מכוונים, בעקבות תלונה שהגיש המטלון שבוועים קודם לכך על הפרעת הוועד לקיום יום מינויים לבאים חדשניים, ולא "כתוצאה מהתנצלות אישית מכוונת". מאירוע זה ניתן ללמידה, בבחינת קל וחומר, על תגובות הוועד כלפי מי שמעז להזכיר ביקורת על דרכו. משנמצא כי חילוקי דעתות בעניין יום מינויים לבאים הוביל להתנצלות הוועד מהמטلون ולシリוב לחותם על טופס הלואה, ניתן לשער את עצמת התגובה כאשר מדובר בעניין כה אישי של חברי הוועד - חסיפת מעשי שחיתות שבקבוצתיהם הם העמדן ממשעתי.

⁸ במסמך זה כתוב המטלון: "יש בכונתי להבהיר עותק מכתביו זה לכבוד השופט לינדנשטיראוס מקרקם המדינה וממונה על ההגנה על חושפי שחיתויות למרות שלצער לי אני חשפות אותה אבל כך אני נتفس בעניין מי שהורשע". האיגוד ועד העובדים טענו כי במסמך המטלון מודה כי כלל לא חשף את מעשי השחיתות הנטען; ואולם הבירור העלה כי המטלון אכן היה בין אלה שחחשפו את מעשי השחיתות. המטלון הסביר, כי במועד כתיבת המכתב בחר לטשטש את חלקו בחסיפת המעשים כדי שלא תחול הסלמה נוספת ביחסיו עמו ועד העובדים.

2. המתלונן טען כי קיומה שההוראה המתוקנת תביא לרוגעה, ועל כן זנוח באוותה העת את פניוito הראשונה לנציבות, מתוך רצון שלא להתנגח עם האיגוד.

ואולם, בחלוף הזמן המתלונן נוכח לדעת כי איןו מקבל דיווחים מחדר המבצעים, והסתבר לו כי ועד העובדים נתן הוראה מפורשת למועדנים בחדר המבצעים שלא לדוח לו על אירועים מבצעיים מסווג 3-4, אירועים בהם קיימת סכנה לחיה אדם ויש בהם פוטנציאלי תקשורת רבת.

מפותת חשיבותה, טובא כאן הוראת הוועד למועדנים, שנכתבה במקור בכתב יד :

"מִכְּגָגָה אֲקָזִים
אֵין מִכְּגָגָה ? יְווֹמִים מַקְבָּצִים אֲקָזִים.

מַכְּלָאִים 3 / 4 וְ מִכְּגָגָה ? יְווֹמִים מַקְבָּצִים (אֲנָא אֲקָזָה ?)
מְכָאָה ? אֲקָזִים וְ מְכָלָכה
אֲקָזָה הַאֲמָלָת

אֲלָאִים שָׁמֶה וְ רְפָאִים יְהִיּוּ מִכְּגָגָה הַאֲלִילָה

כִּי סִינְקִיה אֲנָאִיה אֲתָכָם גַּסְקָ רִימָן מִגְּרָא כְּקָל אַט
וְוָאָה אֲקָזִים. וְוָאָה אֲקָזִים.
(-)
(-)

הבירור הعلاה, כי עד למתן הוראה זו היה נהוג להשתמש בכפתור במכשיר המירס, אשר באמצעותו, בלחיצה אחת, היה המוקדן מודיען בו זמנית על אירוע מסוג 3-4 ל"קבוצת מפקדים", אשר כללת את מפקד השירות, קצין המבצעים, מפקד המשמרות והדובר. נמצא כי בעקבות הוראת הוועד, נפסק השימוש ב"קבוצת המפקדים" במירס והחללה מסירת הודיעות טלפוניים נידים. בד בבד הופסקה העברת הדיווחים למתלונן.

למרות שבפגישה עם צוות הבירור הכחיש יו"ר הוועד קיומה של ההוראה מטעם ועד העובדים שלא לדוח למתלונן על אירועים מבצעיים, נמצא כי ההוראה האמורה הינה אונטנית וניתנה למועדנים על ידי ועד העובדים בקי"ז 2010, בסמוך לאחר עזיבת מפקד השירות לשעבר. ראוי לציין, כי הקשר בין ההוראה לוועד העובדים אושר בשיחות שקיים צוות הבירור עם גורמים שונים באיגוד ואף מחוץ לו. הבירור אף העלה, כי חברי ועד העובדים, לרבות יו"ר הוועד, נהגו להתקשר מעת לעת למועדנים כדי לוודא שההוראה שלא להעביר דיווחים למתלונן מקומית⁹.

יצוין, כי כאשר נשאל מ"מ המפקד, במהלך עדותו לפני צוות הבירור, על הוראת הוועד שלא להעביר דיווחים למתלונן, התպינו תשובהתו בעניין זה בסתיירות פנימיות מהותית. בתחילת הכהן מ"מ המפקד שידע על ההוראה האיגוד כאמור; בשלב מאוחר יותר הודה שידע על ניסיונות הוועד ליטול את סמכויותיו של המתלונן כדובר, אולם טען שנודע לו על כך רק ביינוואר 2011, לאחר שהנציגות החלה בבירור התלונה; רק משעומת עם המכתב שכתב לו המתלונן ב-10.11.9.11, שבו טען כי הוא אינו מקבל דיווחים מחדר המבצעים, שינה מ"מ המפקד את גרסתו וטען שידע על ההוראה האיגוד למועדנים כבר בנובמבר 2010, ואף נתן למועדנים ההוראה לשוב ולדווח למתלונן על אירועים מבצעיים.

⁹ בתגובה הוועד, יו"ר הוועד וחבר הוועד לממצאי הבירור, נטען כי ההוראה האמורה הייתה פרי יוזמה אישית של מר Z, חבר בוועד, שהינו גם מפקד משמרת, וכי הוא כתב אותה כדי למלא את החלל שנפער בשרשורת הפיקוד בעקבות התפטרות מפקד השירות לשעבר ב-8.8.10 והודעת יו"ר האיגוד מ-10.9.8. על סיום תפקידו של המתלונן כדובר. ואולם, טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם מצאי הבירור ועם הגדרות התפקידים באיגוד, שכן מי שמוסמך לתת הוראות למועדנים הוא קצין המבצעים ולא מפקד משמרת. כמו כן לא שוכנענו שיו"ר הוועד לא ידע, בטענותו, על ההוראה האמורה עד פגשינו עם צוות הבירור, במיוחד בשים לב לכך שהוא ראשם בההוראה כדי שיש לפנות אליו לצורך הבחרות.

גם טענתו האחרונה של מ"מ מפקד השירות, כאילו נובember 2010 נתן הוראה לשוב ולדווח למתלון על אירועים מבצעיים, אינה עולה בקנה אחד עם מצאי הבירור, ולפיהם המוקדנים פועלו על פי הוראות ועד העובדים כאמור עד סוף דצמבר 2010, עת ניתנה הוראה לדוחן לחובר החדש. א'

3. ב-ספטמבר 2010 הגיש חבר הוועד תביעה לשון הרע נגד המתלונן בבית משפט השלום, בגין מכתב שכתוב המתלונן למפקד השירות לשעבר כחזי שנה קודם לעזיבתו. יו"ר הוועד טען לפני הנציבות כי, לדעתו, הפנייה של המתלונן לניצבות והפרטומים בתקורת לא נועד אלא להקנות לו יתרון בתביעה האמורה. טענות זו של יו"ר הוועד אינה עולה בקנה אחד עם העובדה שהמתלונן פנה לראשונה לניצבות בתחילת אוגוסט 2010, בחודש וממחצה קדום להגשת התביעה.

4. יויר הודיע טען לפני הנציבות כי אין לו כל יರיבות אישית עם המתלון. ואולם, הבירור העלה שכensus חירום, שאליו זומנו כל דוברי האיגודים וביניהם המתלון, נאלץ המתלון לעזוב את המוקם על פי דרישתו של יויר הודיע. שהוא חבר מזכירות ארגון הכתאים¹⁰.

בתקופה שמקד השירות עבר היה מפקד השירות, וההתנכויות החריפו לאחר עזיבתו.

ה. הקשור הסיבתי שבין חשיפת השחיתות לבון הפסקת עיסוקו של המטלון לדובר האיגוד

לצורך בחינת הקשר השיבתי בין חסיפות השחיתות לבין הפסקת עיסוקו של המטלון הדבר בזיקה הנכיבות האם, קטעת המטלון, החלטה להפסיק עיסוקו בדבר האיגוד התקבלה כתוצאה מהליך של ועדי העובדים בתגובה לכך שלקה בחשיפת מעשי השחיתות של יויר הוועד וחבר הוועד או שמא מסיבות אחרות.

1. הסיבות להעברתו של המתלינו מתקהידו לדבר ומינויו דבר אחר תחתיו

א) בתגובה האיגוד נטען, כאמור, כי בחתנת הכספיו באשדוד קיימת מצוקה כוח אדם, כי על המתלון מוטל עומס עבודה רב, ולכן מ"מ המפקד ראה לנכון להקל את העומס על ידי הסרת תפקיד הדובר מעל כתפיו. לטענת האיגוד, למתלון תפקידים מבצעיים רבים: קצין חומראים מסווגנים משמרתי, קצין חקירות דליךota, קצין הדרכה, קצין מניעת דליךota והמונה היחידי באיגוד על אירועי אזבסט.

בדיקות טענה זו הולטה את הממצאים הבאים:

কচিন চোরাম মসুকনি (ছোম'স) শশৰত্তি – বেল মশ্মরত মমলাইম কচিনিম পফিদিম যিউডিম শোনিম, বেহম কচিন ছোম'স, মফক্দ মশ্মরত সেগুন মফক্দ মশ্মরত. হমতলোন মশ্মশ কচিন ছোম'স মশ্মরতি. কল উদ আইরুও ছোম'স, লা কুরুক হত্পকিদ ববিজু উবোদা নোস্ফত.

אף שמי'ם המפקד ציין לפני צוות הבירור כי "כמעט כל יום" מתרחש אירוע יריוע חומ'ס, העלה הבירור שמספר אירועי חומ'ס הוא זניח¹¹ ואינו בתפקיד זה כדי להטיל על המתלונן גintel נוסף בהשווואה לעובדי המשמרות האחרים.

¹⁰ יצוין, כי בתגובה הוויד, יויר הודיע וחבר הוועד לממצאי הבירור נטען, כי הכנס אורגן על ידי ארגון הכתבים בישראל, וכי המתלוון אינו חבר בארגון זה, ולכן לא היה זכאי להשתתף בכנס, הוא לא הוזמן אליו ונוכחותו לא הייתה רצוייה. ואולם, נמצא כי המתלוון הגיע לכנס על פי הזמנה נשנה לחלה לאיגוד, וזאת מכוח תפקידו כדבר האיגוד ולא כחבר הארגון.

קצין חקירת דיליקוט – בניגוד לטענת מ"מ מפקד השירות, ולפיה נURRENT חקירה לגבי כל שריפה ושריפה, ואפיו שריפת פסולת, וכן מדבר בתפקיד הגוזל זמן רב, העלה הבירור כי חקירת דיליקוט נעשית בכלל לגבי אירועים מסווג 3-4 בלבד, שבhem קיימת סכנה לבני אדם. נמצא, כי בדוח הסיקום לשנת 2009 שהגיש האיגוד לנציגות הכבאות דיווח האיגוד על 3,103 אירועי שריפות מסווגים שונים, ורק על 137 חקירות דיליקוט, שהן כ-4% בלבד מסך אירועי שריפות שהתרחשו בשנה זו¹¹.

מכאן, שהתחשב במספר חוקריו הריפוט באיגוד (כ-14 חוקרים), מבצע קצין חקירת דיליקוט בממוצע בחקירה אחת בחודש, ואין בכך ממש נטול עבודה ממשועות, בוודאי לא כזו המצדיק ליטול מהמתלונן את תפקידו כדובר.

קצין הדרכה – הבירור העלה, כי המתלונן עסק בהדרכה במפעלים ובמוסדות במשך שלוש שנים, ואולם מזה לשנתיים הוא אינו עוסק עוד בהדרכה.

מ"מ המפקד טען כי מאז שהמתלונן פנה לנציגות הוא הטיל עליו פחות תפקידים, אך הוא עמד על כך שעד לפניו ביצעה המתלונן גם הדרכות. לדבריו, הוא אכן מטיל על המתלונן מטלות הדרכה רבות בשל המחשור בכוח אדם בתקנת אשדוד, הנמצאת ב"קו האדום" (המיינימאלי המותר) של כוח האדם, ולא בשל עסקו כדובר.

עוד טען כי לפני לשנתיים מצב כוח האדם בתקנת אשדוד היה מעט טוב יותר וכך בתקופה זו ביצעה המתלונן יותר הדרכות. ואולם הבירור העלה כי תקנת אשדוד נמצאת שנים רבות ב"קו האדום", וכי לא היה שינוי במצב כוח האדם בתקנה בשנים האחרונות.

מכל מקום, מ"מ המפקד התבקש להמציא לצוות הבירור רשות הדרכות שביבצע המתלונן מאז שהוא נכנס לתפקיד מ"מ מפקד השירות, ואולם במקומו מ-21.3.11 הודה מ"מ המפקד כי למעשה המתלונן אינו מבצע הדרכות, וההדרכה האחורה שביבצע הייתה ב-7.5.09.

קצין מניעת דיליקוט – בתגובה האיגוד נכתב אmons כי אחד מתפקידיו של המתלונן הוא קצין מניעת דיליקוט, ואולם מ"מ המפקד הבHIR במהלך הפגישה עםו כי המתלונן אינו עוסק בתפקיד זה.

משמעות אזבסט איגודי – הבירור העלה, כי בשנת 2009 התרחשו בתחום האיגוד בסה"כ ארבעה אירועי אזבסט, ובשנת 2010 התרחשו חמישה אירועי. בעודו לפני צוות הבירור אישר מ"מ המפקד כי "זה לא תפקיד שדורש עבודה באופן מיוחד".

במהלך הפגישה עם מ"מ המפקד הוא העלה טענה חדשה, אשר לא נטען בתגובהו הכתובה של האיגוד לתלונה, ולפיה מ"מ המפקד נטול מהמתלונן את סמכויותיו כדבר עלי מנת להכינו לקרה מצב עתידי שבו יהנה האיגוד מתוספת כוח אדם, ואז יהיה אפשר להעסיקו בהדרכות ובמניעת דיליקוט. לדברי מ"מ המפקד: "אני לא רוצה להציג למצב שבו הוא אומר לי אני לא יכול לצאת אני עוסק בדברות".

הגם שמדובר בגרסה שליטה בראשונה רק בפגישה עם מ"מ המפקד, בדקה הנציגות טענה זו. בבדיקה נמצא שאין זה מקובל להעסיק עובדי משמרות כדוגמת המתלונן בבדיקות מניעת דיליקוט, שכן תפקיד זה מיועד לעובדי יומם. עוד נמצא כי ככל דוקא

¹¹ בהקשר לכך ראו דוח הסיקום השנתי שהגיש האיגוד לנציגות הכבאות בשנת 2008, שבו דווח על 7 אירועי חום"ס בכל האיגוד, וכן ראו הדוח לשנת 2009, שבו דווח על אירוע אחד בלבד. בתגובה האיגוד לממצאי הבירור נתנו, כי אירועי חום"ס כוללים גם אירועי דיליפות גז, ולפיכך מדובר בתפקיד משמעותי יותר. ואולם בירור טענה זו העלה כי לפי סיווג האירועים על ידי הוועדה למיפוי ועקבון פקדות מבצעיות בשירותי הכבאות, אירועי דיליפת גז אינם מטופלים כאירועי חום"ס, בין אם הם מתרחשים מבני מגורים ובין אם הם מתרחשים בחוות גז או כוורות גז ואך בקנינונים או במרכזי מסחריים. לאירועים מסווג זה לא מזוקן כלל רכב מסווג "אלמוג", שהוא הרכב הייעודי לטיפול באירועי חום"ס.

¹² בשנת 2008 דיווח האיגוד על 3,536 אירועי שריפות, ועל 183 חקירות סה"כ, המהוות כ-5% מסך שריפות.

במדור מניעת דיליקות בתחנת אשדוד, שבה עובד המטלון, אין מחסור בכוח אדם, ולכן אין צורך בעובדי משמרת שיבצעו ביקורת מניעת דיליקות.

ג) מ"מ המפקד טען עוד, כי משימות הדוברות מתיילות על המטלון נטול כה כבד, עד שהוא נאלץ להקדיש להן את מרבית זמנו במשמרות, וכך אין לו די זמן לבצע את תפקידיו המבצעיים האחרים. צוות הבירור בדק טענה זו ומצא כי בכל משמרות של עשרים וארבע שעות ייש לכל היותר שלוש שעות עבודה קבועות, הכוללות הנעת רכבים, בדיקת ציוד ואימונים. שאר הזמן מיועד לכוונות וליציאה לאירועים בהתאם לצורך. כן נמצא, כי בדרך כלל יש במשמרות שבעה עשרה שעות "מתות", שאוות ניצל המטלון בין השאר גם לעבודות הדוברות.

עוד העלה הבירור, שמטילותיו של המטלון כדבר אין פוגעות בעבודתו ככabei, ולמעשה בכל השנים בהן שימש כדובר ושבחlein (בתוקפת כהונתו של מפקד השירות לשעבר כמפקד השירות) עסוק במטילות רבות נוספת, לא הועל טענות כלשהן באשר לתקופתו ככabei ולא התעורר כל צורך לשקל הפסקת עבודתו כדבר. כן נמצא, כי המטלון מבצע את עבודות הדוברות גם על חשבון זמנו הפנו, שלא במשמרות. זאת ועוד, לעיתים אף מקל המטלון על מצוקת כוח האדם באיגוד, שכן כאשר הוא מגיע לאירוע שריפה כדבר, הוא מctrף לפעולות הכבוי וההצלה, אף שהוא אינו במשמרות, ואף עושה זאת ללא תמורה.¹³

מכאן, שלא נמצא יסוד לגורסת האיגוד ולפיה המטלון סובל מעומס יתר בעבודתו, ובשל כך היה מוצדק ליטול ממנו את עבודות הדוברות.

ד) טענה נוספת שהעל האיגוד, המנתקת לטעםו את הקשר בין חשיפת מעשי השחיתות לבין הפגיעה במטלון, היא כי העניין המשמעותי שבין האיגוד לבין חבר הוועד וי"ר הוועד הסטיים לפניו למעלה שלוש שנים, ובשל חלוף הזמן הרבה ייחסית מז, אין מקום לטעון שיש קשר בין עניין זה לבין הפרשה הנוכחית, שעניינה נתילת סמכויותיו של המטלון כדבר.

ואולם, בירור התלונה העלה כי לתוצאות ההליך המשמעותי יש השלכות עד היום, וכי הפרשה לא נשכחה, במיוחד על ידי וי"ר הוועד. ניתן היה להתרשם מכך גם במהלך פגישתו של וי"ר הוועד עם צוות הבירור. יתרה מכך, נמצא כי הפרשה משפיעה גם כיוום על הלק הרוח ועל התנהלותם של הגורמים הנוגעים בדבר באיגוד.¹⁴

ה) האיגוד לא העלה סיבה נוספת לנטילת סמכויות המטלון כדבר. לעומת זאת, כל הגורמים עם שוחח צוות הבירור שיבחו את מקצועיותו של המטלון. תיקו האישי מעיד, כאמור, על כך שהוא קצין ודובר מוערך. המטלון קיבל תשבחות מנכ"ב הכבאות היוצאת ומדוברו, ואף זכה לתעודות הערכה רבות בגין עבודתו כדבר.

יודגש אף מ"מ המפקד ובא כוח האיגוד שיבחו את המטלון. בא כוח האיגוד אמר: "שלא יהיה ספק, אין לנו טענות במישור התפקיד של המטלון באיגוד. באיגוד מאוד מרווחים מהאיש. זה אדם בעל איקות ... אנחנו מלאי הערכה לאיש".

אשר על כן, אין לקבל את הנימוקים שפרש האיגוד להצדקת הפסקת עיסוקו של המטלון כדבר. האיגוד לא הרים את הנטול המוטל עליו בנסיבות העניין להוכיח כי בסיס החלטתו להפסיק את עיסוקו של המטלון לדבר היו שיקולים מקצועיים ענייניים ולא שיקולים הקשורים לחשיפת מעשי השחיתות על ידי המטלון.

¹³ מ"מ מפקד השירות ביקש להוכיח שהמטلون מקבל שכר כאשר הוא מגיע כדבר לאירוע שריפה שלא במשמרות, אולם טענתו לא הוכחה. מטלוני השכר ומדוחות הנוכחות שהוגשו לנציגות עולה, כי שולמו למטלון שעות נוספות בגין השתתפותו ביישובות ובתרגילים.

¹⁴ ראה גם הערת שוללים 4 לעיל.

2. הבחירה בא' כדבר האיגוד במקומות המתלונן

א) מנהל הדברות, שהוצאה בידי נציג שירותי כבאות והצלה וمفפקח כבאות ראשי (להלן – נוהל הדברות), עולה כי מדובר איגוד כבאות חדשת הכרה רחבה של פעילות האיגוד ושל מבנהו, וכן הכרות עם גורמי תקשורת בעיתונות המקומית והארצית, הרדיו והטלוויזיה.

ב) האיגוד טען בתגובהו, כי מ"מ המפקד החליט לבחור בא' כדבר לאחר שזכה בו והתרשם ממנו בתכנית טלוויזיה.

ambilי לקבע עמדה לגבי התאמתו האישית של אי לפקיד הדובר, לכישורי או ליכולותיו, אין להטעם לכך כי הוא כבאי צעיר שטרם הגיע למקצועה, ואף טרם השתתף בקורס מפקדי צוותים. הוא עובד בתחנה שהפעילות בה מועטה יחסית וכן טרם נחשף לאירועים רבים כבדי משקל, כגון אירופי חומ"ס ממשמעותיים. הבירור בנזיבות הנסיבות ובאירועים אחרים העלה, כי נהוג למנות דוברים קצינים או כבאים ותיקים ובעלי ניסיון רב במערכות. ובהקשר זה השמעה לפניו טענה שלפיה מאחר שא' טרם רכש את הידע המקצועי והכללי על האיגוד, הוא עדין אינו מתאים למלא תפקיד של דבר.

ג) זאת ועוד, מ"מ המפקד טען כי א', העובד ככבאי בתחנת כיבוי, פנו יותר מהמתלונן. לדבריו, הוא עובד בתחנה שקטה יותר, ותקמידו הנוסף היחיד כרוך בפעולות המבצעת לדבריו פעמיים בשבוע. ואולם, הבירור העלה כי מלבד תפקיד נוסף, ומשכך התקשינו לקבל את הטענה שהוא פנו יותר מהמתלונן.

המסקנה המסתברת היא, אפוא, כי ספק רב אם ניתן להצדיק את ההחלטה על מינויו של א' כדבר בעיתוי שהדבר נעשה, לא כל שכן כאשר מדובר בפקיד שהמתלונן ביצע עד אז בהצלחה רבה.

3. מי אם עומדים מארגוני ההחלטה?

המתלונן טען שם מ"מ המפקד קיבל את ההחלטה האמורה כתוצאה של הפעיל עליו הוועד. הוועד, האיגוד ומ"מ המפקד ניסו להזים טענה זו וטענו כי מ"מ המפקד בלבד עומד מארגוני ההחלטה להחלוף את הדבר.

בעניין זה אמר מ"מ המפקד בפגישתו עם צוות הבירור, כדלקמן:

"לא שוחחת עלי זה עם אף אחד. לא התייעצתי עם אף אחד על זה. לא פניתי לאף אחד על זה בעניין. החלטתי לבד ובעצמי לבד... המחשבות היו שלי, אף אחד לא אמר לי דבר, הכל היה רעיון שלי – בלבدي. אף אחד לא דיבר אתי על זה...".

לגרסת מ"מ המפקד אפילו את יו"ר האיגוד לא שיתף בהחלטה¹⁵.

ואולם, טענות אלה אינן מתיישבות עם מצאי הבירור:

א) בניגוד לדבריו של מ"מ המפקד, יו"ר האיגוד עצמו, מרبني וקנין, מסר לצוות הבירור, בשיחה טלפוןית, כי מ"מ המפקד שוחח עמו בעניין העברתו של המתלונן מפקיד הדבר, מה גם שי"ר האיגוד היה הראשון שהזכיר את צעדיו של המתלונן כדבר כבר באוגוסט 2010.

¹⁵ מ"מ המפקד בקש במיוחד להציג כי ליו"ר האיגוד לא הייתה כל נגעה ההחלטה להפסיק את עיסוקו של המתלונן בדבר: "יו"ר האיגוד מעולם לא דבר איתי על המתלונן – לא לטוב ולא לרע. שמו של המתלונן בחיים לא עלה בשיחותינו. אם היה פה תניך – זו האמת".

ב) מ"מ המפקד נשמע על ידי גורמים שונים באיגוד אומר כי ההחלטה להודיע את המתלונן מתפקיד הדובר כלל לא התקבלה על ידו, וכי אילו היה הדבר תלוי בו, יכול היה המתלונן להמשיך בתפקידו כדבר.

ג) כאמור, נמצא שהוועד התנצל למTELונן במלך השנים מאז חסיפת מעשי השחיתות, וכי ההתנצלות החמורה מעת התפטרותו של מפקד השירות לשעבר, אשר שימש חץ בין הוועד למTELונן וסייע רבים מניסיונותיהם להתנצל למTELונן.

ד) גורמים שונים, המכירים את השתלשות העניינים ואת הנפשות הפעולות, תמכו בטענת המתלונן ולפיה סמכיותיו כדבר ניטלו ממנו כתועאה מלחץ הוועד, כיון שנintel חלק בחסיפת השחיתות. נאמר אף שאנשי הוועד לא מסתירים זאת, ומדובר בסගירות חשבו עם המתלונן כחלק מההතנצלות ארוכת טווח, שהחמורים עם התפטרותו של מפקד השירות לשעבר.

כמו כן נמצא שהפרשה חצתה את גבולות האיגוד, כך שסבירו השחיתות כולו מוכר וידוע, כמו גם ההתרחשויות בהמשך לגבי המתלונן. דבר מאיגוד אחר מסר, כי על רקע הכרת הפרשה אין לו ספק שמדובר בעת באקט של נקמה.

נציב הכבאות היוצא ידע בספר לצוות הבירור על "מלחמת עולם" בין הוועד למTELונן, ואפיו על כך שהוועד הורה למועדנים לא לדוח למTELונן על אירועים, כדי שלא יהיה לו מה לדבר.

ה) כו' העלה הבירור כי יו"ר ועד העובדים הוא בעל מעמד חזק, כמעט בלתי מעורער באיגוד וכי יש לו השפעה מהותית על המהלים המתרחשים באיגוד. יו"ר הוועד עצמו נמצא להציג במלך פגישתו עם צוות הבירור כי הוא קבוע מאז ומתמיד את הטון בוועד העובדים. הוא הוסיף: "אין עובד שלא נזיר بي או בוועד בצומת כזה או אחר" ותאר לצוות הבירור את הצלחותיו במאבקים מול הנהלת האיגוד.

ו) מנגד הטילו רבים מן האנשים עם שוחח צוות הבירור ספק ביכולתו של מ"מ המפקד לנוהל את האיגוד, לא כל שכן לקבל החלטה מעין זו שהתקבלה בעניינו של המתלונן על דעת עצמו.

יזוין, כי גם נציב הכבאות היוצא מסר לצוות הבירור כי לדעתו מ"מ המפקד אינו מתאים להכהן בתפקיד מפקד השירות, וכי הוא לא ייתן ידו למינויו לתפקיד זה.¹⁶

ז) בנוסף נטען, כי מ"מ המפקד חש עצמו מחויב לוועד שתמך במינויו, באופן שפוגע בשיקול דעתו העצמאי, ולכן הוא אינו מקבל החלטות ללא אישור הוועד. יתרה מכך, נטען כי מ"מ המפקד נשמע אמר שהוא יודע שאם ברצונו לשמור על תפקידו עליו למלא את רצון הוועד, שאם לא כן יעשנו לו את שעשו לקודמו בתפקיד, שהתפטר על רקע מאבקים בלתי פוסקים עם ועד העובדים.

יו"ר הוועד עצמו תיאר את מ"מ המפקד כמי שנוכחותו בשיטה היא פסיבית בלבד, ובפועל אינו מנהל את האיגוד, אם כי גם אינו מפריע לוועד לנוהל אותו, וככלשונו: "לא אגיד שמ"מ המפקד מעורב בהכל או פוטר בעיות, אבל להבדיל מקודמו – הוא לא מפריע".

ח) על השפעתו של הוועד על מ"מ המפקד ועל מהלך העניינים באיגוד אפשר ללמוד גם מההוראה שתלה הוועד על לוח המודעות בחדר המבצעים בעניין הדיווח על אירועים מבצעיים. היעלה על הדעת שהמועדניות יملאו ללא הסתייגות הוראה כזו, בכלל אינה ממין ההוראות שבטמכותו של וועד עובדים לתת, אלמלא כוחו הרב של הוועד ומוראו עליהם?

¹⁶ בניתוחים הודיעו האיגוד כי מ"מ המפקד סיים את תפקידו כמ"מ מפקד השירות.

ט) הקושי לקבל את טענותיו של מ"מ המפקד בעניין זה נובע גם מכך שעודתו לפני צוות הבירור הייתה רצופה סתיירות ולכן החלטה כבלתי אמינה¹⁷. לא לモטור לטקן כי מ"מ המפקד עיין בפרוטוקול עדתו, ואף ניתנה לו אפשרות לטקן את הפרוטוקול או להוסיף עליו כרצונו,טרם אישר בחתימתו את הכתוב בו.

לאחר בוחנת מכלול הנסיבות והראיות יש יסוד לקבוע, כי מ"מ המפקד אכן מי שעמד בפועל מאחרי החלטה ליטולו מן המתלוון את סמכויותיו כדובר, הגם שם מ"מ המפקד ניסה ליצור את הרושם שהוא ביצע את המהלך ביזמתו שלו. מצאי הbiror, כמפורט לעיל, מניחים שתשתיית עובדיות לפיה בקבלת ההחלטה כאמור פעיל מ"מ המפקד, למעשה, צורעו הארכאה של ועד העובדים, ויורר הוועד בראשו, אשר יזמו את המהלך והניעו אותו בתגובה לחשיפת מעשי השחיתות על ידי המתלוון.

6. הסעד המבוקש

א. המתלוון ביקש להזכיר את המצב לקדמותו ולהסביר לו את מלא סמכויותיו כדובר האיגוד.

לאחר שניתן הצו הזמני הוועד האיגוד למתלוון כי הוא ימשיך במשימות הדוברות לעניינים מבצעיים בלבד, אך עליו לקבל אישור מראש מפקד השירות על כל הודעה לתקשורת.

בירור שערכה הנציגות עם דובר נציגות הכבאות הארץית ועם דוברים באיגודים אחרים הعلاה כי לא קיימת אבחנה בין דוברות מבצעית לדוברות לא מבצעית, לא בנוהל הדוברות, ולא באיגודים אחרים.

אשר לדרישת מ"מ המפקד שהמתלוון קיבל את אישורו מראש על כל הודעה לתקשורת, טען מ"מ המפקד כי דרישת זו נובעת מನוהל הדוברות. הוא ביקש להציג, כי דרישת זו הייתה קיימת גם בזמןו של מפקד השירות לשעבר. כהוכחה לטענתו זו צירף בקשה לאישור הוועד לתקשורת, שהגיש המתלוון למפקד השירות לשעבר ב-22.11.04; ואולם אין הנדון דומה לראייה, שכן מדובר בתקופה שבה המתלוון היה דובר חדש בתחילת דרכו.

הבירור הعلاה, שהגמ שסביר לדריש מדבר חדש בתחילת דרכו (כפי שנדרש גם מא') לבקש את אישורו המוקדם של מפקד השירות להודיעו הרשות לתקשורת, לא כך כאשר מדובר בדובר ותיק ומוערך. מסקנה זו עלתה גם בשיחות עם דוברים באיגודים אחרים, ובבירור הعلاה שדרישה זו לא הייתה קיימת ביום כהונתו של מפקד השירות לשעבר.

עוד נמצא, כי גם דוברים ותיקים נהגים להעביר מעת לעת הודעות מסוימות לידיעת מפקדי השירות או לאישורם המוקדם בטרם העברתו לתקשורת, במיחוד כאשר מדובר בהודעות הנוגעות לעניינים עקרוניים לאיגוד, לבעי תפקידים בכירים באיגוד, או בתגובה לפניות/amcui התקשורת, המבקשים לקבל עדותותיהם של בעלי תפקידי בעניינים שונים¹⁸. ואולם, הדרישת הגורפת להעביר כל הודעה לאישור מראש לא זו בלבד שאינה מקובלת, היא אף אינה מעשית, ולמעשה מרוקנת מתוכן את תפקיד הדובר, שכן הדיווחים לתקשורת מתבצעים לרובה "בזמן אמיתי", במהלך האירועים המדוחים, ואין אפשרות להמתין עד שמקדק השירות יתפנה לאשר את המידע.

¹⁷ ראה למשל לעיל תשובתו בעניין הוראת הוועד למועדן, בעניין תפקידיו של המתלוון ובכלל זה תדרות התרחשות אירופי חום"ס, היקף השירותות הנחקרות, ביצוע הדרכות עיי' המתלוון עד לפניתו לנציגות ועד.

¹⁸ במרקירים כאלה מבקש הדובר תגובה בעלי התפקידים ומתבע הדברים, שבו נכתב כי הכנת תגובות רשומות של הדובר לתקשורת תהיה לאחר התיעצחות עם הממונה עליו. ואולם, בסעיף הרלוונטי בנווה נכתב: "הדובר יקיים קשר קבוע ורציף עם נציגי התקשורת באזורי עליו הוא מופקד לרבות תיאום הפעלת מפקד השירות או מי מטעמו בתקשורת, הכנת תגובות רשומות לאחר התיעצחות עם הממונה עליו, ארגון מסיבות עיתונאים וסוררים לנציגי תקשורת". קרי, התיעצחות עם הממונה נדרשת כאשר מדובר בתגובה רשמיota מטעם האיגוד, להבדיל מהעברת דיווחים שוטפים לתקשורת על אירופים בזמן אמיתי - שירות/תאונות דרכים וכו'.

למרות טענת מ"מ המפקד ולפיה קיימת הוראה חד-משמעות שלו לדוחה למתלון על כל אירוע כאמור, מנה המתלון שורה ארוכה של אירועים שלא דוחו לו כלל.

בנוסף, המתלון הlion גם על כך שנשללה ממנו הגישה לאמצעים הבסיסיים אשר לפי נוהל הדוברות אמרורים לעמוד לרשות הדובר בכך שמנעה ממנו הגישה לחדר שבו נמצאים מכשיר הפקס, מכונת הצלום, המדפסת, הציוד המשרדי וכו'.

לא נמצא, אפוא, כל הצדקה לצמצם את סמכיוותיו של המתלון הדבר, ויש ליתן לו את מלאה האמצעים הנחוצים למילוי תפקידו.

ב. האיגוד טוען בתגובהו לממצאי הבירור, כי לאחר שמ"מ המפקד פרש מתפקיד מ"מ מפקד השירות, ובמקומו מונה רשות רשות זורה, אין עוד מניעה שהמתלון, אשר קודם לאחרונה בדרגה וזוכה להערכת האיגוד ומ"מ מפקד השירות החדש, ימשיך בתפקידו הדבר לעניינים מבצעיים. לפיכך,טען האיגוד, אין עוד צורך בהתערבותו הנציג בעניין.

אין בידנו לקבל טענה זו: אף שמ"מ המפקד אינו מכחן עוד כמפקד השירות, חכרי ועד העובדים המעורבים בהתקנות המתלון, ממשיכים לשרת באיגוד ולתפות בו מקום מרכזי ובעל השפעה. הדברים מקבלים משנה תוקף למקרה תגבורת הוועד לממצאי הבירור. התגובה, אשר ככל הכהות והטלת דופי המתלון ובוגרמים אחרים שהביעו עמדת שלא תאמנה את עמדתו של הוועד, התאפשרה בהציג עובדות שהתרברו כבלתי נכונות ומטעות.

יתרה לכך, הויאל והאיגוד הבahir בתגובהו כי אין בכוונתו להשיב למתלון את מלא סמכיוותיו כזובר האיגוד, אין מנוס מההעניק למתלון את הסעד שנכוון וצדוק לתיתנו בנסיבות המקרא.

נוכח כל האמור לעיל, החלטתי ליתן צו כדלהלן:

צו

הויאל ושותכנתתי כי מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 45א לחוק מברק המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן - החוק);

והויאל ושותכנתתי שההחלטה להפסיק את עיסוקו של המתלון כזובר האיגוד התקבלה ללא טעם ענייני, בתוצאה מלחץ של ועד העובדים ובתגובה לכך שהיא שותף לחיפוי מעשי שחיתות שנעשה על ידי יו"ר ועד העובדים באיגוד וחבר הוועד.

ובשים לב לתפקידו הרاوي של האיגוד;

הריני מצווה, בתוקף סמכותי לפי סעיף 45 לחוק, כי יוחזרו למתלון מלא סמכיוותיו כזובר האיגוד, כי יועמדו לרשותו כל האמצעים הנדרשים למילוי תפקידו הדבר וכי האיגוד לא יפגע בכל דרך בתפקידו, במעמדו ובسمכויותיו של המתלון.

(–)
מיכה לינדנשטיראוס
מברק המדינה
ונציג תלונות הציבור

ירושלים, כו' בתמוז התשע"א
28 ביולי 2011

העתק: רב טפסר שחר איילון,
נציג כבאות